

dr. Aletta Jacobs College

Beleidsplan basisvaardigheden burgerschap

werkdokument

versie november 2023

Inhoud

Inleiding	blz. 3
Burgerschap	blz. 4
Terugblik	blz. 5
Waar we nu staan	blz. 5
Onze ambitie	blz. 5
Samenwerking en professionalisering	blz. 6
Wet- en regelgeving	blz. 6
Doelen	blz. 7
Activiteiten	blz. 7

Deel 2 werkplan

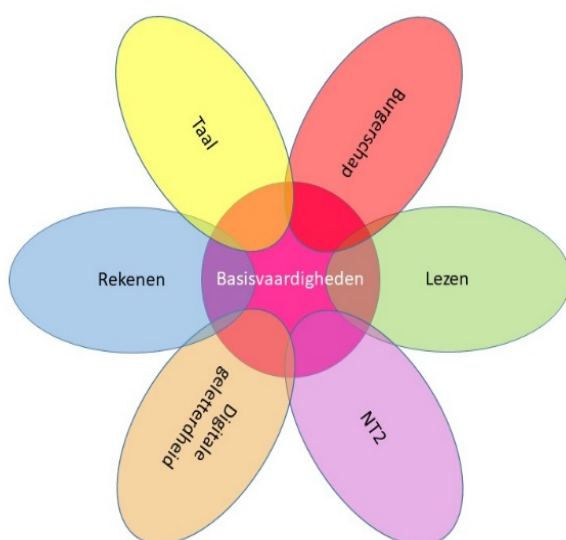
Uitvoeren en evalueren	blz. 1
Monitoren en bijstellen	blz. 3
Borgen	blz. 7
Tot slot	blz. 8
Bijlage Doelen burgerschapsonderwijs en mensenrechteneducatie voor het schoolcurriculum	blz. 8

Inleiding

Aletta Jacobs' maatschappelijke betrokkenheid, daadkracht en de emanciperende uitwerking daarvan zijn voor onze onderwijspraktijk een voorbeeld. Het Aletta staat midden in de wereld en is onderdeel van alle ontwikkelingen die plaatsvinden. Burgerschapsonderwijs loopt dan ook als een rode draad door het onderwijscurriculum van alle deelscholen heen.

De inventarisatie¹ in 2022 laat zien dat er binnen alle deelscholen veel aan burgerschap wordt gedaan, maar ook dat dit veelal impliciet gebeurt: er zijn geen leerdoelen geformuleerd en het thema wordt niet expliciet benoemd in de lessen.

Onze ambitie is dan ook om het burgerschapsonderwijs op te zetten zoals dat past bij onze kleurrijke school. Wij willen leerlingen handvatten geven om de wereld om hen heen te begrijpen, eraan deel te nemen en zich als persoon optimaal te ontplooiën. Dit middels een doorgaande leerlijn burgerschap voor iedere leerling, met omschreven doelen waarop de leerling samen met de docent reflecteert.

Wij zien het als gezamenlijke opdracht dat ál onze leerlingen een passend diploma behalen of een juiste route inslaan: voor het leven, een vervolgstudie en/of een (toekomstige) baan. Wij werken volgens de prioriteiten: alle leerlingen ontwikkelen zich en komen tot hun recht; wij bieden krachtige leersituaties; de bedrijfsvoering faciliteert; wij werken doelgericht samen.²

¹ Inventarisatie burgerschapsvorming, juli 2022

² Strategisch beleidsplan 2023-2027

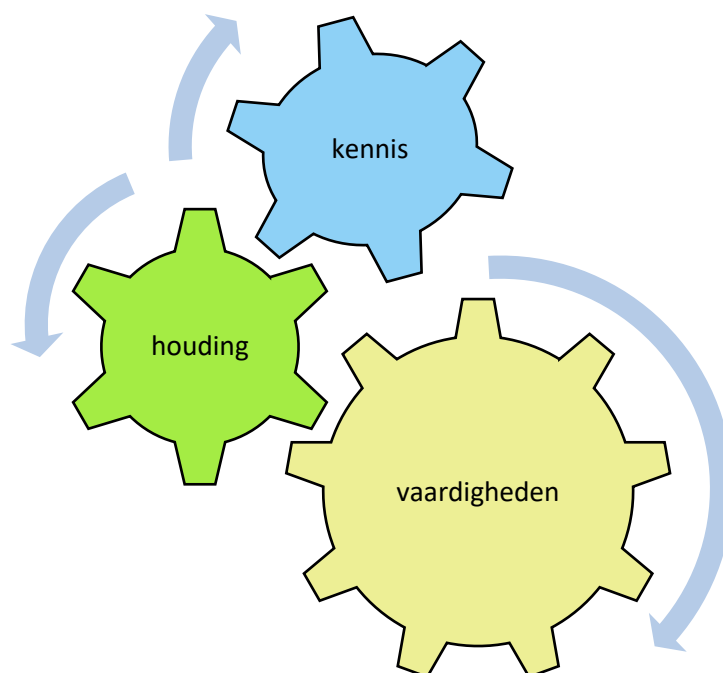
Burgerschap

We begeleiden onze leerlingen om sterke, zelfredzame mensen te worden midden in de maatschappij.³ Daarvoor hebben ze basisvaardigheden burgerschap nodig: kennis over de basale regels van de democratische rechtsstaat, kennis over en respect voor de mensen met wie zij samenleven in hun eigen omgeving en in de maatschappij en vaardigheden om (zelf)bewust en met respect voor anderen te handelen. Wij bieden burgerschapsvorming aan in betekenisvolle leersituaties waarin de leerling actief kan oefenen in combinatie met taal (waaronder lezen en NT2), rekenen en digitale geletterdheid.⁴

Onderdelen van ons burgerschapsonderwijs

- Kennis van en respect voor de basiswaarden van de democratische rechtsstaat
 - Ontwikkelen van persoonlijke drijfveren en competenties (LOB)
 - Kennis over en respect voor verschillen en het uitgangspunt dat mensen in gelijke gevallen gelijk worden behandeld
 - Ontwikkelen van sociale en maatschappelijke competenties om deel te kunnen nemen aan een kleurrijke school(omgeving)
 - Kennis over en ontwikkelen van digitale communicatie- en omgangsvormen
- Oefenen in een democratische en kleurrijke school(omgeving)

reflecteren en evalueren; ontdekken van persoonlijke drijfveren en competenties (LOB)

oefenen in een democratische en kleurrijke school(omgeving)

³ Strategisch Beleidsplan 2023-2027

⁴ Beleidsplan basisvaardigheden 2023-2027

Terugblik

Dit beleidsplan is onderdeel van het beleidsplan Basisvaardigheden en baseert zich tevens op de schoolbrede documenten: Inventarisatie burgerschapsvorming en Beleidsplan LOB.⁵

De inventarisatie burgerschapsvorming laat zien dat er een grote hoeveelheid burgerschapsactiviteiten per deelschool wordt georganiseerd.⁶ De conclusie is dat er veel aan burgerschapsvorming wordt gedaan, veelal impliciet, dat er geen begin is gemaakt met een leer- en ontwikkellijn, er expliciet geen leerdoelen zijn geformuleerd en het onduidelijk is hoe er wordt gemonitord.

Ook in het beleidsplan LOB⁷ is een grote hoeveelheid activiteiten op een rij gezet. Dit beleidsplan formuleert (samengevat) het doel van onze LOB als:

- Onze leerlingen worden de persoon die zij graag willen en kunnen zijn
- Onze leerlingen worden zelfstandige en zelfbewuste mensen
- Onze leerlingen ontwikkelen loopbaancompetenties voor het maken van goede keuzes in hun schooltijd en in hun latere leven
- Onze leerlingen komen op de goede plek in het onderwijs, de vervolgopleiding en de maatschappij

LOB gaat, net als de basisvaardigheden, uit van manieren van denken en handelen. Daarmee heeft onze LOB een overlap met en beschouwen we het als onderdeel van onze burgerschapsvorming. Het LOB-plan zorgt ervoor dat de kwaliteitscyclus uitvoeren en evalueren – monitoren en bijstellen – borgen verder uitgewerkt kan worden.

Waar we nu staan

- De deelscholen bieden veel activiteiten, projecten, stages, LOB-activiteiten, maatschappelijke stages aan waarin burgerschapsvaardigheden worden geoefend.
- De activiteiten zijn niet altijd structureel, bewust en veelal niet in een leerlijn.
- Er is een inventarisatie van het burgerschapsonderwijs per deelschool.
- Er gebeurt veel binnen de deelscholen en weinig deelschool overstijgend.
- Er is een schoolbreed LOB-beleidsplan, inclusief activiteiten per deelschool, geformuleerd.
- In de vakken aardrijkskunde, geschiedenis, economie, maatschappijleer zitten (kern)doelen op het gebied van burgerschap.
- De vaksecties maken vakwerkplannen waarin is vastgelegd op welke wijze de sectie een bijdrage levert aan de basisvaardigheden.
- In de periodieke rapportages delen deelscholen informatie en stellen vragen over het beleid en de ontwikkelingen rondom basisvaardigheden.

Onze ambitie

Wij willen onze leerlingen alle voor hen haalbare kansen bieden om als persoon te groeien en volwaardig deel te nemen in school en in de maatschappij. Wij bieden de benodigde vaardigheden en kennis in samenhang aan daar waar het mogelijk en passend is, apart daar waar het nodig is. We werken daarbij nauw met elkaar samen en stemmen onze activiteiten op elkaar af om zo te komen tot een doorgaande leerlijn burgerschap.

⁵ Waar heen gaat jouw reis? LOB-beleidsplan 2020

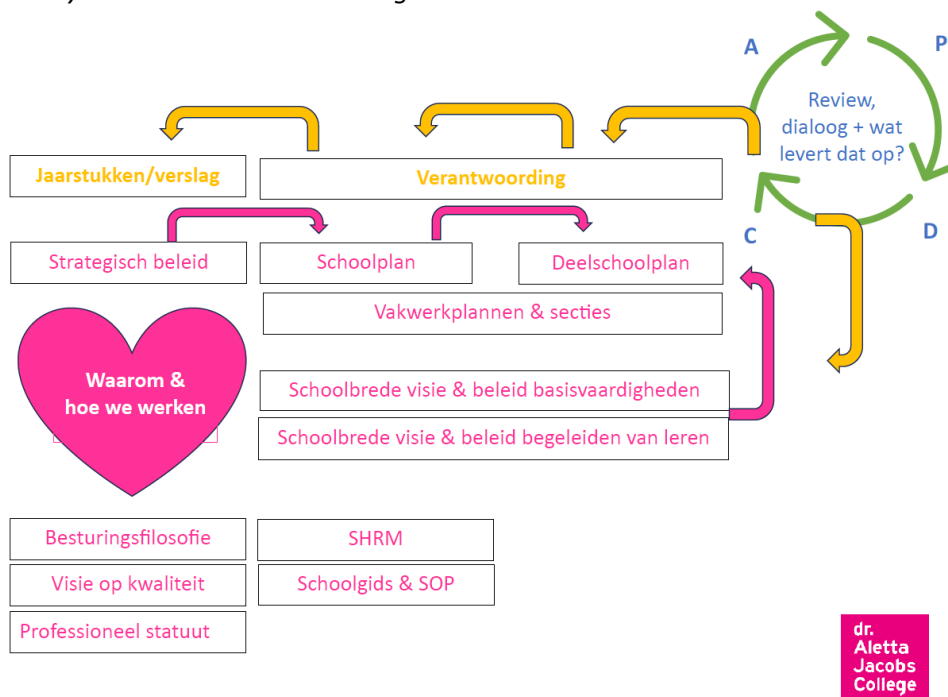
⁶ Inventarisatie burgerschapsvorming 2022

⁷ Beleidsplan LOB 2020

Samenwerking en professionalisering

Wij werken, leren en oefenen samen in en buiten de school. Het beleidsplan basisvaardigheden geeft kaders aan voor de leerervaringen. De kaders voor het burgerschapsonderwijs werken wij uit in dit beleidsplan.

Kwaliteitscyclus dr. Aletta Jacobs College

Wet- en regelgeving ⁸

Het onderwijs heeft de opdracht om actief burgerschap en sociale cohesie op doelgerichte en samenhangende wijze te bevorderen, waarbij het zich in ieder geval herkenbaar richt op:

- het bijbrengen van respect voor en kennis van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat, zoals verankerd in de Grondwet, en de universeel geldende fundamentele rechten en vrijheden van de mens en het handelen naar deze basiswaarden op school;
- het ontwikkelen van de sociale en maatschappelijke competenties die de leerling in staat stellen deel uit te maken van en bij te dragen aan de pluriforme, democratische Nederlandse samenleving;
- het bijbrengen van kennis over en respect voor verschillen in godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, afkomst, geslacht, handicap of seksuele gerichtheid alsmede de waarde dat gelijke gevallen gelijk behandeld worden.

Het kunnen oefenen in een schoolcultuur die in overeenstemming is met de waarden van de democratische rechtstaat, waarin leerlingen en medewerkers zich veilig voelen en ongeacht de verschillen geaccepteerd worden en gestimuleerd worden om mee te doen.

Het bevoegd gezag draagt zorg voor een schoolcultuur die in overeenstemming is met de grondwettelijke waarden en creëert een omgeving waarin leerlingen worden gestimuleerd actief te oefenen met de omgang met en het handelen naar deze waarden en draagt voorts zorg voor een omgeving waarin leerlingen en personeel zich veilig en geaccepteerd weten, ondanks de genoemde verschillen.

⁸ VO-raad verduidelijking burgerschap in het funderend onderwijs

Doelen

De pijlers, doelen en activiteiten die wij hebben opgesteld voor het basisvaardighedenonderwijs, zijn de kaders van het burgerschapsonderwijs. In dit beleidsplan werken wij de activiteiten en inhoud van burgerschap verder uit.

Pijlers ten behoeve van de verbetering van het basisvaardighedenonderwijs

1. Samenhang daar waar het mogelijk en passend is, apart daar waar het nodig is 2. De school als oefenplaats 3. Leren van en in samenwerking met elkaar en de omgeving

Pijlers en doelen ten behoeve van de verbetering van het burgerschapsonderwijs

	Pijlers	Doelen
1.	Samenhang	Onderdelen burgerschap bewust en in samenhang aanbieden Ontwikkelen van persoonlijke drijfveren en competenties (LOB) Ontwikkelen van sociale en maatschappelijke competenties
2.	Oefenplaats	Oefenen in een democratische en kleurrijke school(omgeving) (schoolcultuur)
3.	Samenwerking	Samenwerking tussen leerlingen onderling, tussen medewerkers en leerlingen en tussen medewerkers onderling en met ouders/verzorgers versterken en uitbouwen. Betrokkenheid bevorderen bij de omgeving (o.a. instellingen in de buurt, plaatselijke monumenten of herdenkingen, (im)materieel erfgoed, de bibliotheek, politieke organen in de gemeente, provincie of landelijk)

Activiteiten

Doel:	Onderdelen burgerschap bewust en in samenhang aanbieden
Activiteit 1:	Schoolbrede doelen burgerschap per leerjaar opstellen en per deelschool per leerjaar vorm en inhoud geven aan de schoolbrede doelen (activiteiten).
Activiteit 2:	Doelen burgerschap opnemen in vakwerkplannen en daar waar mogelijk en wenselijk doelen taal (waaronder lezen), rekenen en/of digitale geletterdheid aan koppelen.
Activiteit 3:	Doelen burgerschap koppelen aan bestaande lessen en activiteiten en daar waar mogelijk en wenselijk doelen taal (waaronder lezen), rekenen en/of digitale geletterdheid.
Activiteit :	Inhoud en doelen burgerschap (bijlage) formuleren in leerlingentaal.

Doel:	Ontwikkelen van persoonlijke drijfveren en competenties (LOB)
Activiteit 1:	Versterken en borgen van LOB-activiteiten en maatschappelijke stages.
Activiteit 2:	Op elkaar afstemmen van de systematiek en formats van de MOL-gesprekken
Activiteit 3:	Reflectievragen en doelen opstellen in leerlingentaal (manieren van jezelf kennen, omgaan met anderen, denken en handelen).

Doel:	Ontwikkelen van sociale en maatschappelijke competenties
Activiteit 1:	Doelen burgerschapsonderwijs formuleren in leerlingentaal: 'ik kan.., ik ken.., ik ben van mening...'

Doel:	Oefenen in een democratische en kleurrijke school(omgeving) (schoolcultuur)
Activiteit 1:	Samenwerking tussen leerlingen onderling, tussen medewerkers en leerlingen, en tussen medewerkers onderling versterken en uitbouwen.
Activiteit 2:	Betrokkenheid bevorderen bij de omgeving (o.a. instellingen in de buurt, plaatselijke monumenten of herdenkingen, (im)materieel erfgoed, de bibliotheek, politieke organen in de gemeente, provincie of landelijk).
Activiteit 3:	Doelen formuleren in leerlingentaal.